

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

युञ्जानः प्रथमम्मनस्तत्वाय सविता धियः। अग्निं
ज्योतिर्निचाय्यं पृथिव्या अध्याभरत्। युक्ताय मनसा देवान्स्सुवर्यतो
धिया दिवम्। बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्र सुवति तान्।
युक्तेन मनसा वयं देवस्य सवितुः सवे। सुवर्गेयाय शक्त्यै। युञ्जते
मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः। वि होत्रा
दधे वयुनाविदेक इत् (१)

मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः। युजे वां ब्रह्म पूर्य नमोभिर्वि
श्लोका यन्ति पथ्यैव सूरः। शृण्वन्ति विश्वे अमृतस्य पुत्रा आ ये
धामानि दिव्यानि तस्थुः। यस्य प्रयाणमन्वन्य इद्ययुर्देवा देवस्य
महिमानुमर्चतः। यः पार्थिवानि विममे स एतंशो रजांसि देवः
सविता महित्वना। देव सवितुः प्र सुव यज्ञम्प्र सुव (२)

यज्ञपतिम्भगाय दिव्यो गन्धर्वः। केतपूः केत नः पुनातु
वाचस्पतिर्वाचमद्य स्वदाति नः। इमं नो देव सवितर्यज्ञं प्र
सुव देवायुवः सखिविदः सत्राजितं धनजितं सुवर्जितम्।
ऋचा स्तोमः समर्धय गायत्रेण रथन्तरम्। बृहद्गायत्रवर्तनि।

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्गायत्रेण
छन्दसाऽऽददेऽङ्गिरस्वदभिरसि नारिः (३)

असि पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदा भर त्रैष्टुभेन
त्वा छन्दसाऽऽददेऽङ्गिरस्वद्वभिरसि नारिरसि त्वया वयं
सधस्थ आग्निं शकेम खनितुं पुरीष्यं जागतेन त्वा छन्दसा-
ऽऽददेऽङ्गिरस्वद्वस्तं आधाय सविता बिभ्रदभिरं हिरण्ययोम।
तया ज्योतिरजस्रमिदग्निं खात्वी न आ भरानुष्टुभेन त्वा
छन्दसाऽऽददेऽङ्गिरस्वत्॥

इद्यज्ञं प्र सुव नारिरानुष्टुभेन त्वा छन्दसा त्रीणि च॥ [१]

इमामगृभ्णन्नशनामृतस्य पूर्व आयुषि विदथेषु कव्या। तया
देवाः सुतमा बभूवुरऋतस्य सामन्थसरमारपन्ती। प्रतूर्तं वाजिन्ना
द्रव वरिष्ठामनु संवतम्। दिवि ते जन्म परममन्तरिक्षे नाभिः
पृथिव्यामधि योनिः। युजाथां रासंभं युवमस्मिन् यामे वृषण्वसू।
अग्निं भरन्तमस्मयुम्। योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे।
सखाय इन्द्रमृतये। प्रतूर्वन् (५)

एह्यवक्रामन्नशस्ती रुद्रस्य गाणपत्यान्मयोभूरेहि।
उर्वन्तरिक्षमन्विहि स्वस्तिगव्यूतिरभयानि कृण्वन्। पूष्णा
सयुजा सह। पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेह्यग्निं
पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेमोऽग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वद्वरिष्यामोऽग्निं

पुंरीष्यमङ्गिरस्वद्वरामः। अन्वग्निरुषसामग्रमख्यदन्वहानि प्रथमो
जातवेदाः। अनु सूर्यस्य (६)

पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवी आ तंतान। आगत्य
वाज्यध्वनः सर्वा मृधो वि धूनुते। अग्निः सधस्थे महति चक्षुषा
नि चिकीषते। आक्रम्य वाजिन्यृथिवीमग्निमिच्छ रुचा त्वम्।
भूम्या वृत्वाय नो ब्रूहि यतः खनाम तं वयम्। द्यौस्ते पृष्ठं पृथिवी
सधस्थमात्मान्तरिक्षं समुद्रस्ते योनिः। विख्याय चक्षुषा त्वमभि
तिष्ठ (७)

पृतन्यतः। उत्क्राम महते सौभंगायास्मादास्थानाद्विणोदा
वाजिन्। वयः स्याम सुमतौ पृथिव्या अग्निं खनिष्यन्त उपस्थे
अस्याः। उदक्रमीद्विणोदा वाज्यर्वाकः स लोकः सुकृतं
पृथिव्याः। ततः खनेम सुप्रतीकमग्निः सुवो रुहाणा अधि नाकं
उत्तमे। अपो देवीरुपं सृज मधुमतीरयक्ष्माय प्रजाभ्यः। तासां
स्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्पलाः। जिघर्मि (८)

अग्निम्मनसा घृतेन प्रतिक्ष्यन्तम्बुवनानि विश्वा। पृथुं
तिरश्वा वयसा बृहन्तं व्यचिष्ठमन्नं रभसं विदानम्। आ
त्वा जिघर्मि वचसा घृतेनारक्षसा मनसा तज्जुषस्व। मर्यश्रीः
स्पृह्यद्वर्णो अग्निर्नाभिमृशे तनुवा जरहृषाणः। परि वाजपतिः
कविरग्निर्हव्या न्यक्रमीत्। दधद्रत्नानि दाशुषे। परि त्वाऽग्ने पुरं

वयं विप्रः सहस्य धीमहि। धृषद्वर्णं दिवेदिवे भेत्तारम्भङ्गुरावतः।
 त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि। त्वं
 वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वं नृणां नृपते जायसे शुचिः॥ (९)

प्रतूर्वन्धसूर्यस्य तिष्ठ जिघर्षि भेत्तारं विश्वं॥ [२]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां
 पृथिव्याः सधस्थेऽग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामि। ज्योतिष्मन्तं त्वाग्ने
 सुप्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यानम्। शिवं प्रजाभ्योऽहिंसन्तं
 पृथिव्याः सधस्थेऽग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामि। अपां पृष्ठमसि
 सप्रथा उर्वग्निम्भरिष्यदपरावपिष्ठम्। वर्धमानम्मह आ च पुष्करं
 दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व। शर्म च स्थः (१०)

वर्म च स्थो अच्छिद्रे बहुले उभे। व्यचस्वती सं
 वसाथाम्भर्तमग्निं पुरीष्यम्। सं वसाथाः सुवर्विदा समीची
 उरसा त्मना। अग्निमन्तर्भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तमजस्रमिह।
 पुरीष्योऽसि विश्वभराः। अथर्वा त्वा प्रथमो निरमन्थदग्ने। त्वामग्ने
 पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत। मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः। तमु त्वा
 दध्यङ्घ्रिषिः पुत्र ईधे (११)

अथर्वणः। वृत्रहणं पुरन्दरम्। तमु त्वा पाथ्यो वृषा समीधे
 दस्युहन्तमम्। धनंजयः रणैरणे। सीदं होतः स्व उं लोके

चिंकि॒त्वान्त्सा॒दयां॑ य॒ज्ञः॑ सु॒कृत॑स्य॒ योनौ॑। दे॒वा॒वी॒र्दे॒वान् ह॒विषा॑
यजा॒स्य॒ग्रे बृ॒हद्य॑ज॒माने॑ व॒यो धाः। नि होता॑ होतृष॒दने॑ वि॒दान॑स्त्वे॒षो
दी॒दिवा॑ः अ॒सद॑त्सु॒दक्षः॑। अ॒द॒ब्ध॒व्रत॑प्रमतिर्वि॒सि॒ष्ठः सह॑स्र॒म्भुरः॑
शुचि॑जिह्वा अ॒ग्निः। स॑ सी॒दस्व॑ म॒हाः॑ अ॒सि शोच॑स्व (१२)

दे॒व॒वी॒तमः॑। वि धू॒म॒म॒ग्रे अरु॑ष॒मि॒ये॒ध्य सृ॒ज प्र॑शस्त द॒र्श॒तम्।
जनि॑ष्वा हि जे॒न्यो अ॒ग्रे अ॒ह्वाः॑ हि॒तो हि॒तेष्व॑रु॒षो वने॑षु। दमे॑दमे
स॒प्त रत्ना॑ दधा॒नोऽग्नि॑र्होता॒ नि ष॑सादा॒ यजी॑यान्॥ (१३)

स्थ॒ ई॒धे शोच॑स्व स॒प्तविं॑शतिश्च॥ [३]

सं ते वा॒यु॒र्मा॒त॒रि॒श्वा दधा॑तू॒त्ता॒नायै॑ हृद॒यं यद्वि॑लि॒ष्टम्। दे॒वानां॑
यश्च॑र॒ति प्रा॒णथै॑न॒ तस्मै॑ च दे॒वि व॑ष॒डस्तु॑ तु॒भ्यम्। सुजा॑तो॒ ज्योति॑षा
स॒ह श॑र्म वरू॒थमा॑स॒दः सु॒वः। वा॒सो अ॒ग्रे वि॒श्वरू॑पः॑ सं व्य॒यस्व
वि॒भाव॑सो। उ॒दु तिष्ठ॑ स्वध्व॒रावा॑ नो दे॒व्या कृ॑पा। दृ॒शे च॑ भा॒सा
बृ॒हता॑ सु॒शुक्क॑नि॒रा॒ग्रे या॒हि सु॒श॒स्तिभिः॑। (१४)

ऊ॒र्ध्व ऊ॒ षु ण॑ ऊ॒तये॑ तिष्ठा दे॒वो न स॑वि॒ता। ऊ॒र्ध्वो
वाज॑स्य॒ सनि॑ता॒ यद॑ञ्जिभिर्वा॒घद्विर्वि॑ह्यामहे। स जा॒तो गर्भो॑ अ॒सि
रोद॑स्यो॒रग्रे॑ चा॒रुर्वि॑भृ॒त ओष॑धीषु। चि॒त्रः शि॒शुः परि॑ तमा॒स्य॒क्तः प्र
मा॒तृभ्यो॑ अ॒धि क॑नि॒क्रद॑द्वाः। स्थि॒रो भ॑व वी॒ड्वङ्ग॑ आ॒शुर्भ॑व वा॒ज्यव॑न्न।
पृथु॑र्भ॒व सु॑ष॒दस्त्व॑म॒ग्रे पु॑रीष॒वाहनः॑। शि॒वो भ॑व (१५)

प्र॒जाभ्यो॑ मा॒नु॒षी॒भ्यस्त्व॑मङ्गि॒रः। मा द्या॑वापृथि॒वी अ॒भि शू॑शुचो

मान्तरिक्षं मा वनस्पतीन्। प्रैतुं वाजी कनिक्रदन्नानदद्रासंभः पत्वा।
 भरन्नग्निं पुरीष्यं मा पाद्यायुषः पुरा। रासंभो वां कनिक्रदत्सुयुक्तो
 वृषणा रथे। स वामग्निं पुरीष्यमाशुर्दूतो वहादितः। वृषाग्निं वृषणं
 भरन्नपां गर्भं समुद्रियम्। अग्र आ याहि (१६)

वीतयं ऋतं सत्यम्। ओषधयः प्रति गृहीताग्निमेतं
 शिवमायन्तमभ्यत्र युष्मान्। व्यस्यन्विश्वा अमतीररातीर्निषीदन्तो
 अप दुर्मतिं हनत्। ओषधयः प्रति मोदध्वमेनं पुष्पावतीः
 सुपिप्पलाः। अयं वो गर्भं ऋत्वियः प्रत्नं सधस्थमासदत्॥ (१७)

सुशस्तिभिः शिवो भव याहि पट्रिंशच्च॥ [४]

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसो अमीवाः।
 सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहं सुहवस्य प्रणीतौ। आपो
 हिष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन। महे रणाय चक्षसे। यो वः
 शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः। उशतीरिव मातरः। तस्मा
 अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ। आपो जनयथा च नः।
 मित्रः (१८)

संसृज्यं पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह। सुजातं
 जातवेदसमग्निं वैश्वानरं विभुम्। अयक्ष्माय त्वा संसृजामि
 प्रजाभ्यः। विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः संसृजन्त्वानुष्टुभेन
 छन्दसाङ्गिरस्वत्। रुद्राः सम्भृत्यं पृथिवीम्बृहज्योतिः समीधरे।

तेषां भानुरजस्र इच्छुक्रो देवेषु रोचते। सः सृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः
कर्मण्याम्मृदम्। हस्ताभ्याम्मृद्वीं कृत्वा सिनीवाली करोतु (१९)

ताम्। सिनीवाली सुकपर्दा सुकुरीरा स्वौपशा। सा
तुभ्यमदिते मह ओखां दधातु हस्तयोः। उखां करोतु शक्त्या
बाहुभ्यामदितिर्धिया। माता पुत्रं यथोपस्थे साग्निम्बिभर्तु गर्भ
आ। मुखस्य शिरोऽसि यज्ञस्य पदे स्थः। वसंवस्त्वा कृण्वन्तु
गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्यसि रुद्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन
छन्दसाङ्गिरस्वदन्तरिक्षमसि (२०)

आदित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वद्वोरसि विश्वे
त्वा देवा वैश्वानराः कृण्वन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वद्विशोऽसि
ध्रुवासि धारया मयि प्रजाः रायस्पोषं गौपत्यः सुवीर्यः
सजातान् यजमानायादित्यै रास्त्रास्यदितिस्ते बिलं गृह्णातु पाङ्केन
छन्दसाङ्गिरस्वत्। कृत्वाय सा महीमुखाम्मृन्मयीं योनिमग्नये। तां
पुत्रेभ्यः सम्प्रायच्छददितिः श्रपयानिति॥ (२१)

मित्रः करोत्वन्तरिक्षमसि प्र चत्वारि च॥ [५]

वसंवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वा
धूपयन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन
छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन
छन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्विष्णुस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्वर

धूपयत्वङ्गिरस्वददितिस्त्वा देवी विश्वदैव्यावती पृथिव्याः सधस्थे-
ऽङ्गिरस्वत्वन्नत्ववट देवानां त्वा पत्नीः (२२)

देवीर्विश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वदधतूखे
धिषणांस्त्वा देवीर्विश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वदभीन्धतामु
ग्रास्त्वा देवीर्विश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वच्छपयन्तूखे
वरूत्रयो जनयस्त्वा देवीर्विश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थे-
ऽङ्गिरस्वत्पचन्तूखे। मित्रेतामुखाम्पचैषा मा भेदि। एतां ते परि
ददाम्यभित्त्यै। अभीमाम् (२३)

महिना दिवम्मित्रो बभूव सप्रथाः। उत श्रवसा पृथिवीम्।
मित्रस्य चर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसिम्। द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम्।
देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः। सुबाहुरुत शक्त्या।
अपद्यमाना पृथिव्याशा दिश आ पृण। उत्तिष्ठ बृहती भवोर्ध्वा तिष्ठ
ध्रुवा त्वम्। वसवस्त्वाच्छन्दन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वा
च्छन्दन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वाच्छन्दन्तु जागतेन
छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा आच्छन्दन्त्वानुष्टुभेन
छन्दसाङ्गिरस्वत्॥ (२४)

पत्नीरिमा ५ रुद्रास्त्वाच्छन्दन्त्वेकात्रविंशतिश्च॥ [६]

समांस्त्वाग्र ऋतवो वर्धयन्तु संवत्सरा ऋषयो यानि सत्या।
सं दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वा आ भाहि प्रदिशः पृथिव्याः।

सं चेध्यस्वाग्ने प्र च बोधयैनमुच्चं तिष्ठ महते सौभगाय। मा च
रिषदुपसत्ता ते अग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु मान्ये। त्वामग्ने वृणते
ब्राह्मणा इमे शिवो अग्ने (२५)

सुवरणे भवा नः। सपत्न्या नो अभिमातिजिच्च स्वे गये
जागृह्यप्रयुच्छन्। इहैवाग्ने अधि धारया रयिं मा त्वा नि
क्रन्पूर्वचितो निकाऱिणः। क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्धतां
ते अनिष्टृतः। क्षत्रेणाग्ने स्वायुः स९ रभस्व मित्रेणाग्ने मित्रधेये
यतस्व। सजातानाम्मध्यमस्था एधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह।
अति (२६)

निहो अति स्निधोऽत्यचित्तिमत्यरातिमग्ने। विश्वा ह्यग्ने
दुरिता सहस्वाथास्मभ्य९ सहवीरा९ रयिं दाः। अनाधृष्यो
जातवेदा अनिष्टृतो विराडग्ने क्षत्रभृद्दीदिहीह। विश्वा आशाः
प्रमुञ्चन्मानुषीर्भियः शिवाभिर्द्य परि पाहि नो वृधे। बृहस्पते
सवितर्बोधयैन९ स९शितं चिथ्सन्तरा९ स९ शिशाधि।
वर्धयैनम्महते सौभगाय (२७)

विश्व एनमनु मदन्तु देवाः। अमुत्रभूयादध यद्यमस्य बृहस्पते
अभिशास्तेरमुञ्चः। प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्माद्देवानामग्ने भिषजा
शचीभिः। उद्वयं तमसस्परि पश्यन्तो ज्योतिरुत्तरम्। देवं देवत्रा

सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्॥ (२८)

इमे शिवो अग्नेऽति सौभगाय चतुस्त्रिंशच्च॥ [७]

ऊर्ध्वा अस्य समिधो भवन्त्यूर्ध्वा शुक्रा शोचीः ष्यग्नेः।
द्युमत्तमा सुप्रतीकस्य सूनोः। तनूनपादसुरो विश्ववेदा देवो देवेषु
देवः। पथ आनक्ति मध्वा घृतेन। मध्वा यज्ञं नक्षसे प्रीणानो
नराशः सो अग्ने। सुकृद्देवः संविता विश्ववारः। अच्छायमेति
शर्वसा घृतेनेडानो वह्निर्ममसा। अग्निः स्रुचो अध्वरेषु प्रयथ्सु।
स यक्षदस्य महिमानमग्नेः सः (२९)

ई मन्द्रासु प्रयसः। वसुश्चेतिष्ठो वसुधातमश्च। द्वारो देवीरन्वस्य
विश्वे व्रता ददन्ते अग्नेः। उरुव्यचसो धाम्ना पत्यमानाः। ते अस्य
योषणे दिव्ये न योनावुषासानक्ता। इमं यज्ञमवतामध्वरं नः। दैव्या
होतारावूर्ध्वमध्वरं नोऽग्नेर्जिह्वामभि गृणीतम्। कृणुतं नः स्विष्टिम्।
तिस्रो देवीर्बहिरेदः सदन्तिवडा सरस्वती (३०)

भारती। मही गृणाना। तन्नस्तुरीपमद्भुतं पुरुक्षु त्वष्टा
सुवीरम्। रायस्पोषं वि ष्यतु नाभिंमस्मे। वनस्पतेऽव सृजा
रराणस्त्मना देवेषु। अग्निर्हव्यः शमिता सूदयाति। अग्ने स्वाहा
कृणुहि जातवेद इन्द्राय हव्यम्। विश्वे देवा हविरिदं जुषन्ताम्।
हिरण्यगर्भः समवर्तताग्ने भूतस्य जातः पतिरेक आसीत्। स
दाधार पृथिवीं द्याम् (३१)

उ॒तेमां क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। यः प्रा॑ण॒तो नि॑मिष॒तो
म॑हि॒त्वैक॒ इ॒द्राजा॒ जग॑तो ब॒भूव॑। य ई॒शे अ॒स्य द्वि॒पद॑श्चतु॒ष्पदः॑
क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। य आ॑त्म॒दा ब॑ल॒दा यस्य॑ वि॒श्व
उ॒पास॑ते प्र॒शिषं॑ यस्य॑ दे॒वाः। यस्य॑ छा॒यामृ॑तं यस्य॑ मृ॒त्युः क॒स्मै
दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। यस्ये॒मे हि॒मव॑न्तो म॒हि॒त्वा यस्य॑ स॒मु॒द्रं
र॒सया॑ स॒ह (३२)

आ॒हुः। यस्ये॒माः प्र॒दि॒शो यस्य॑ बा॒हू क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑
विधेम। यं क्र॒न्द॑सी॒ अव॑सा तस्त॒भाने॑ अ॒भ्यै॒क्षेता॑म्मन॒सा रे॒ज॑माने।
यत्रा॒धि सू॒र उ॒दितौ॑ व्येति॒ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। येन॑
द्यौ॒रु॒ग्रा पृ॑थि॒वी च॑ दृ॒ढे येन॑ सु॒वः स्त॒भितं॑ येन॑ ना॒कः। यो
अ॒न्तरि॑क्षे रज॑सो वि॒मानः॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। आपो॑
ह॒ यन्म॑ह॒तीर्वि॒श्वम् (३३)

आ॒य॒न्द॒क्षं द॒धाना॑ ज॒नय॑न्तीर॒ग्निम्। ततो॑ दे॒वानां॑
नि॒रव॑र्त॒तासु॑रे॒कः क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। यश्चि॒दापो॑
म॒हि॒ना प॒र्यप॑श्य॒द्वक्षं॑ द॒धाना॑ ज॒नय॑न्तीर॒ग्निम्। यो दे॒वेष्व॑धि दे॒व
ए॒क आ॑सी॒त्क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम॥ (३४)

अ॒ग्नेः स॒ सर॑स्वती॒ द्यां स॒ह वि॒श्वश्चतु॑स्त्रि॒हंशश्च॑॥ [८]

आ॒कू॒तिम॒ग्नि॒म्प्र॒युज॑ꣳ स्वा॒हा मनो॑ मे॒धाम॒ग्नि॒म्प्र॒युज॑ꣳ स्वा॒हा
चि॒त्तं वि॒ज्ञा॑तम॒ग्नि॒म्प्र॒युज॑ꣳ स्वा॒हा वा॒चो वि॒धृ॑तिम॒ग्नि॒म्प्र॒युज॑ꣳ स्वा॒हा

प्रजापतये मनवे स्वाहाग्रये वैश्वानराय स्वाहा विश्वे देवस्य नेतुर्मर्तो
 वृणीत सख्यं विश्वे राय इषुध्यसि द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहा
 मा सु भित्था मा सु रिषो दृहस्व वीडयस्व सु। अम्ब धृष्णु
 वीरयस्व (३५)

अग्निश्चेदं करिष्यथः। दृहस्व देवि पृथिवि स्वस्तय आसुरी
 माया स्वधया कृतासि। जुष्टं देवानामिदमस्तु हव्यमरिष्टा
 त्वमुदिहि यज्ञे अस्मिन्। मित्रेतामुखां तपैषा मा भेदि। एतान्ते
 परि ददाम्यभित्त्यै। द्वन्नः सर्पिरासुतिः प्रलो होता वरेण्यः।
 सहसस्पुत्रो अद्भुतः। परस्या अधि संवतोऽवरा५ अभ्या (३६)

तर। यत्राहमस्मि ता५ अंवा परमस्याः परावतो रोहिदंश्च इहा
 गंहि। पुरीष्यः पुरुप्रियोऽग्ने त्वं तरा मृधः। सीद त्वं मातुरस्या
 उपस्थे विश्वान्यग्ने वयुनानि विद्वान्। मैनामर्चिषा मा तपसाभि
 शूशुचोऽन्तरस्या५ शुक्रज्योतिर्वि भाहि। अन्तरंग्रे रुचा त्वमुखायै
 सदेने स्वे। तस्यास्त्व५ हरसा तपञ्जातवेदः शिवो भवा शिवो
 भूत्वा मह्यमग्नेऽथो सीद शिवस्त्वम्। शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः
 स्वां योनिमिहासदः॥ (३७)

वीरयस्वा तपन्वि५शतिश्च॥

[९]

यदग्ने यानि कानि चा ते दारूणि दध्मसि। तदस्तु तुभ्यमिदं
 घृतं तज्जुषस्व यविष्य। यदत्युपजिह्विका यद्वम्रो अतिसर्पति। सर्वं

तदस्तु ते घृतं तञ्जुषस्व यविष्य। रात्रिं॑ रात्रिमप्रयावम्भरन्तो-
ऽश्वायेव तिष्ठते घासमस्मै। रायस्पोषेण॑ समिषा मदन्तोऽग्रे॑ मा
ते प्रतिवेशा रिषाम। नाभा॑ (३८)

पृथिव्याः॑ समिधानमग्निः॑ रायस्पोषाय॑ बृहते हवामहे।
इरम्मदम्बृहदुक्थं॑ यजत्रं॑ जेतारमग्निं॑ पृतनासु सासहिम्। याः सेना॑
अभीत्वरीराव्याधिनीरुगणा॑ उत। ये स्तेना॑ ये च तस्करास्ताः॑ स्ते
अग्रेऽपि॑ दधाम्यास्ये॑। दः॑ष्ट्राभ्याम्मलिमूञ्जम्यैस्तस्कराः॑ उत।
हनूभ्याः॑ स्तेनान्भगवस्ताः॑ स्त्वं खाद॑ सुखादितान्। ये जनेषु॑
मलिम्लवः॑ स्तेनासस्तस्करा॑ वने॑। ये (३९)

कक्षे॑ष्वघायवस्ताः॑ स्ते दधामि जम्भयोः। यो अस्मभ्यमरातीयाद्य
नो॑ द्वेषते जनः॑। निन्दाद्यो अस्मान् दिप्साच्च॑ सर्वं तम्मस्मसा
कुरु। सः॑ शितं मे ब्रह्म सः॑ शितं वीर्यं बलम्। सः॑ शितं क्षत्रं
जिष्णु॑ यस्याहमस्मि॑ पुरोहितः॑। उदैषाम्बाहू॑ अतिरमुद्वर्च॑ उदू
बलम्। क्षिणोमि॑ ब्रह्मणा॑ मित्रानुन्नयामि (४०)

स्वाः॑ अहम्। दृशानो॑ रुक्म उर्व्या व्यद्यौर्दुर्मर्षमायुः॑
श्रिये रुचानः॑। अग्निर्मृतो॑ अभवद्वयौभिर्यदेनं॑ द्यौरजनयत्सुरेताः॑।
विश्वा॑ रूपाणि प्रति॑ मुञ्चते कविः॑ प्रासावीद्भद्रं॑ द्विपदे॑ चतुष्पदे॑।
वि॑ नाकमख्यत्सविता॑ वरेण्योऽनु॑ प्रयाणमुषसो॑ वि राजति॑।
नक्तो॑षासा॑ समनसा॑ विरूपे॑ धापयेते॑ शिशुमेकः॑ समीची॑। द्यावा॑
क्षामा॑ रुक्मः (४१)

अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन्द्रवि॒णो॒दाः। सु॒पर्णो॑ऽसि
ग॒रुत्मा॑न्नि॒वृत्ते॑ शिरो॑ गाय॒त्रं चक्षुः॑ स्तोमं॑ आ॒त्मा सामं॑ ते
त॒नूर्वा॑मदे॒व्यम्बु॑ह॒द्रथ॑न्त॒रे प॒क्षौ य॑ज्ञाय॒ज्ञियं॑ पु॒च्छं छ॒न्दा॒स्यङ्गानि॑
धि॒ष्णि॒याः श॒फा यजू॑षि॒ नाम॑। सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रुत्मा॑न्दि॒वं गच्छ॑
सु॒वं पत॑॥ (४२)

नाभा॒ वने॒ येन॑ या॒मि क्षा॒मां रु॒क्मो॑ऽष्टात्रिंशच्च॥ [१०]

अ॒ग्ने यं॑ य॒ज्ञम॑ध्व॒रं वि॒श्वतः॑ परि॒भूर॑सि। स इ॒द्दे॒वेषु॑ गच्छ॒ति।
सोम॑ या॒स्ते म॒योभु॑व॒ ऊ॒तयः॑ सन्ति॑ दा॒शुषे॑। ताभि॑र्नोऽवि॒ता भ॑व।
अ॒ग्निर्म॑र्धा भु॒वः। त्वं नः॑ सोम॑ या ते॒ धामा॑नि। तथ्स॑वि॒तुर्वरे॑ण्यं
भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि। धियो॒ यो नः॑ प्रचो॒दया॑त्। अचि॑न्ती॒ यच्च॑कृ॒मा
दैव्ये॑ जने॑ दी॒नैर्दक्षैः॑ प्रभू॑ती पू॒रुष॑त्वता॑। (४३)

दे॒वेषु॑ च सवि॒त॒र्मानु॑षेषु च॒ त्वं नो॒ अत्र॑ सु॒वता॑दना॒गसः॑।
चो॒दयि॑त्री सूनृ॒तानां॑ चे॒तन्ती॑ सु॒मती॑नाम्। य॒ज्ञं द॑धे॒ सर॑स्वती।
पा॒वीर॑वी क॒न्या चि॒त्रायुः॑ सर॑स्वती वी॒रप॑त्नी॒ धियं॑ धात्।
ग्राभि॑रच्छि॒द्रं श॒रणं॑ स॒जोषां॑ दुरा॒धर्षं॑ गृण॒ते शर्म॑ य॒सत्।
पू॒षा गा अ॒न्वे॑तु नः॑ पू॒षा र॑क्ष॒त्वर्व॑तः। पू॒षा वाज॑स॒नोतु॑ नः॑।
शु॒क्रं ते॑ अ॒न्यद्य॑ज॒तं ते॑ अ॒न्यत् (४४)

वि॒षु॒रूपे॑ अ॒ह॒नी द्यौरि॑वासि। वि॒श्वा हि मा॒या अ॒व॑सि स्वधा॒वो

भ॒द्रा ते॑ पू॒षन्नि॒ह रा॒तिर॑स्तु। ते॑ऽव॒र्धन्त॒ स्वत॑वसो महि॒त्वना॑ नाकं
त॒स्थुरु॒रु च॑क्रिरे॒ सदे॑ः। विष्णु॑र्य॒द्धाव॑द्वृष॒णम्म॑द॒च्युतं॑ वयो॒ न सी॑द॒न्नधि॑
ब॒रुहि॑षि॒ प्रिये॑। प्र चि॒त्रम॑कं गृ॒णते॑ तु॒राय॑ मा॒रुता॑य॒ स्वत॑वसे
भर॑ध्वम्। ये सहा॑सि॒ सह॑सा॒ सह॑न्ते (४५)

रेज॑न्ते अ॒ग्ने पृ॒थि॒वी म॒खेभ्यः॑। वि॒श्वे दे॒वा वि॒श्वे दे॒वाः। द्यावा॑
नः पृ॒थि॒वी इ॒मं सि॒ध्रम॑द्य दि॒विस्पृ॑शम्। य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ यच्छ॒ताम्।
प्र पू॒र्वजे॑ पि॒तरा॒ नव्य॑सीभिर्गी॒र्भिः कृ॑णुध्व॒सदे॑ने ऋ॒तस्य॑। आ
नो॑ द्यावापृ॒थि॒वी दै॒व्येन॑ जने॒न या॑त॒म्महि॑ वा॒ वरू॑थम्। अ॒ग्निं
स्तोमे॑न बो॒धय॑ समिधा॒नो अम॑र्त्यम्। ह॒व्या दे॒वेषु॑ नो दधत्। स
ह॑व्य॒वाडम॑र्त्य उ॒शि॒गदू॑तश्चनो॒हितः। अ॒ग्निर्धिया॑ समृ॒ण्वति॑। शं नो॑
भव॑न्तु वा॒जेवा॒जे॥ (४६)

पूरुष॑त्वतां यज॒तन्ते॑ अ॒न्यथ्स॑हन्ते चनो॒हितो॑ऽष्टौ च॥ [११]

विष्णोः॑ क्रमो॑ऽसि दि॒वस्प॑र्यन्नप॒तेऽपे॑त् समि॒त् या जा॑ता मा नो॑ हि॒सीद्ध॑वाऽस्या॑दित्यङ्ग॒र्भमिन्द्रा॑ग्नी
रोच॑नेका॒दश॥ [१२]

विष्णो॑रस्मिन् ह॒व्येति॑ त्वाऽहं धी॒तिभि॑रु॒होत्रा॑ अ॒ष्टाच॑त्वारि॒शत्॥४८॥ विष्णोः॑ क्रमो॑ऽसि स त्वन्नो॑
अ॒ग्ने॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>